

Deklarácia práv dieťaťa

Deklarácia práv dieťaťa bola prijatá OSN 20.XI.1959

1. Právo na rovnosť bez rozdielu rasy, náboženstva, pôvodu, postavenia.

Dieťaťu náležia všetky práva uvedené v tejto deklarácii. Na tieto práva majú nárok všetky deti bez jedinej výnimky, bez rozdielu rasy, farby pleti, pohlavia, reči, náboženstva, politického alebo iného presvedčenia, národného alebo sociálneho pôvodu, majetkového, spoločenského, alebo iného postavenia, či už dieťať a samého alebo jeho rodiny.

2. Právo na zdravý duševný a telesný vývoj.

Dieťaťu sa má dostať zvláštnej ochrany a treba mu zákonmi a inými prostriedkami zabezpečiť, aby sa v slobodných a dôstojných podmienkach zdravým a normálnym spôsobom vyvíjalo telesne, duševne, mravne, duchovne a sociálne. Pri prijímaní zákonov hlavným hľadiskom majú byť najvladnejšie záujmy dieťaťa.

3. Právo na meno a štátnu príslušnosť.

Dieťa má mať od narodenia právo na meno a štátnu príslušnosť.

4. Právo na výživu, bývanie a zdravotnícke služby.

Dieťaťu sa majú dostať výhody sociálneho zabezpečenia. Má mať právo dospievať a vyvíjať sa v zdraví, preto treba jemu a jeho matke poskytovať zvláštnu starostlivosť a ochranu vrátane primeranej starostlivosti pred narodením a po ňom. Dieťa má mať právo na primeranú výživu, bývanie, zotavenie a zdravotnícke služby.

5. Právo na zvláštnu opateru pri telesnom, duševnom alebo sociálnom postihnutí.

Telesne, duševne alebo sociálne postihnutému dieťaťu treba poskytnúť zvláštnu opateru, výchovu a starostlivosť, akú vyžaduje jeho stav.

6. Právo na lásku, porozumenie, starostlivosť.

Plný a harmonický rozvoj osobnosti dieťaťa vyžaduje lásku a porozumenie. Všade, kde je to možné, má vyrastať obklopené starostlivosťou a zodpovednosťou svojich rodičov a vždy v ovzduší lásky a mravnej a hmotnej istoty; s výnimkou mimoriadnych okolností sa dieťa v útlo veku nemá odlúčiť od matky. Má byť povinnosťou spoločnosti a úradov venovať

osobitnú starostlivosť deťom, ktoré nemajú rodinu, a tým, ktorým sa nedostáva primeraných prostriedkov na výživu. Je žiaduce, aby štát poskytoval finančnú a inú pomoc na výživu mnohohodným rodinám.

7. Právo na bezplatné vzdelávanie, hru a zotavenie.

Dieťa má nárok na vzdelávanie, ktoré má byť bezplatné a povinné, aspoň na základnom stupni. Má sa mu dostať vzdelania, ktoré zvýši jeho všeobecnú kultúrnu úroveň a poskytne mu rovnaké možnosti rozvíjať svoje schopnosti, svoje vlastné názory a svoj zmysel pre mravnú a spoločenskú zodpovednosť, aby sa mohlo stať užitočným členom spoločnosti. Tí, čo sú zodpovední za vzdelávanie a výchovu dieťaťa, majú sa riadiť ozajstnými záujmami dieťaťa; túto zodpovednosť majú predovšetkým jeho rodičia. Dieťa má mať možnosti pre hru a zotavenie, ktoré majú sledovať tie isté zámery ako vzdelávanie; spoločnosť a úrady majú podporovať úsilie využívať toto právo.

8. Právo na prednostnú ochranu a pomoc

Dieťa má byť za každých okolností medzi prvými, ktorým sa poskytne ochrana a pomoc.

9. Právo na ochranu pred zanedbávaním, krutosťou a využívaním.

Dieťa má byť chránené pred všetkými formami zanedbávania, krutosti a využívania. Nemá byť predmetom nijakého spôsobu obchodu. Dieťa sa nesmie zamestnávať pred dovŕšením primeraného minimálneho veku; v nijakom prípade mu nemožno dovoliť alebo ho nútiť, aby vykonávalo prácu alebo zamestnanie, ktoré je na úkor jeho zdravia alebo vzdelávania, alebo bráni jeho telesnému, duševnému alebo mravnému vývinu.

10. Právo na ochranu pred diskrimináciou a na výchovu v duchu znášanlivosti, mieru a bratstva.

Dieťa treba chrániť pred pôsobením, ktoré môže podnecovať rasovú, náboženskú alebo akúkoľvek inú formu diskriminácie. Dieťa sa má vychovávať v duchu porozumenia, priateľstva medzi národmi, mieru a bratstva všetkých ľudí, aby si plne uvedomovalo, že má svoje sily a schopnosti venovať službe ostatným ľuďom.

DEKLARÁCIA
práv nadaných detí v systéme vzdelávania

Nadané dieťa má právo byť podporované prostredníctvom adekvátnych skúseností na vyučovaní dokonca aj vtedy, ak ostatné deti rovnakého veku či ročníka nie sú schopné profitovať z týchto skúseností.

Nadané dieťa má právo byť zaradené do skupín a kontaktovať sa s ostatnými nadanými deťmi, aby mohli byť pochopené, podporované podnecované.

Nadané dieťa má právo na predkladanie nových, pokrokových a vyzývajúcich ideí a koncepcií, bez ohľadu na materiály a možnosti určené pre deti rovnakého veku alebo ročníka.

Nadané dieťa má právo byť učené koncepciám, ktoré dieťa neovláda, namiesto toho, aby bolo znova učené starým koncepciám, ktoré už dieťa ovláda.

Nadané dieťa má právo učiť sa rýchlejšie ako jeho rovesníci a mať také tempo učenia, ktoré mu vyhovuje.

Nadané dieťa má právo myslieť alternatívne, vytvárať odlišné produkty a prinášať intuíciu a inováciu do procesu vyučovania.

Nadané dieťa má právo mať ideály a byť citlivé na spravodlivosť, právo, globálne problémy ľudstva a má právo vyjadrovať svoje názory.

Nadané dieťa má byť vytrvalé, cieľavedomé a intenzívne vo svojom úsilí o získavanie vedomostí.

Nadané dieťa má právo na všeobecné pochybnosti, ponúkание alternatívnych riešení a na ocenenie komplexnosti a dôkladnosti myslenia.

Nadané dieťa má právo prejavovať zmysel pre humor, ktorý je nezvyčajný, hravý a často komplikovaný.

Nadané dieťa má právo mať vysoké požiadavky na seba aj ostatných a byť citlivé na nesúlad medzi ideálmi a skutočnosťou s potrebou pomoci pri hľadaní hodnôt v ľudskej rozmanitosti.

Práva žiaka

Žiak má právo **na zrozumiteľný výklad.**

Žiak má právo **k danému učivu položiť akúkoľvek otázku a dostať na ňu odpoveď.**

Žiak má právo **na omyl.**

Žiak má právo **na ohľaduplné a taktné zaobchádzanie zo strany učiteľa i spolužiakov.**

Žiak má právo **v primeranom čase, priestore a primeraným spôsobom vyjadriť svoj názor na čokoľvek.**

Žiak má právo **na prestávku, ako ju stanovuje vnútorný poriadok školy.**